

Komunikat Jury konkursu „Polska codzienność 1945-1956”

Konkurs historyczny „Polska codzienność 1945-56” został ogłoszony przez Fundację im. Stefana Batorego (fundatora) i Ośrodek KARTA (realizatora) we wrześniu 1996 i kierowany był do młodzieży szkół średnich —wszystkich rodzajów.

Zaproszenie do konkursu spotkało się z ogromnym odzewem. Napłynęło 731 prac z blisko 400 szkół z całej Polski. Autorami prac jest 1318 uczniów, którym udało się namówić do współdziałania kilka tysięcy osób ze wszystkich starszych pokoleń.

Młodzi autorzy: indywidualnie lub w zespołach, sięgając do dokumentów zachowanych w domowych szufladach lub archiwach: środowiskowych, parafialnych, a nawet państwowych, przede wszystkim zaś do ludzkiej pamięci, tropili tę — ciągle żywą – przeszłość. Czynili to z pasją, wykazując niemało inwencji i uporu, a rezultaty swych poszukiwań przedstawiali w rozmaitych formach - zapisu nagranych relacji, opracowania monograficznego opartego na zebranych świadectwach, literackiego przetworzenia uzyskanych informacji, filmu wideo, reportażu radiowego, kolażu zdjęć i dokumentów, prezentacji multimedialnej. Wiele prac to obszerne, wyczerpujące dokonania, świadczące o wielkiej włożonej w nie energii - także wśród tych, które nie zostały uhonorowane nagrodą.

Różnorodne było pole zainteresowań uczestników konkursu. Życie powszednie i obyczaje, historie rodzinne, biografie wybranych postaci, dzieje miast, parafii, szkół, gmin, historia szkolnictwa, sytuacja kościoła. Wśród poruszanych problemów wiele miejsca zajmowała powojenna odbudowa, wysiedlenia i przesiedlenia, powojenna konspiracja, represje. Stawiano sobie najtrudniejsze pytania związane ze stalinizmem.

Trud uczestników konkursu przyniósł bogaty plon. Składa się nań zapisany w pamięci i przekazany w relacjach ludzki wymiar historii, pozwalający głębiej zrozumieć dzieje pierwszych powojennych lat. A także odnalezione kroniki, akta procesowe, dokumenty, zdjęcia. Zebrane prace stworzą specjalną kolekcję w Ośrodku KARTA, służącą do celów publikacyjnych i badawczych.

Nie mniej ważne - a może najważniejsze - to zbudowana przez uczestników konkursu bezpośrednia więź z przeszłością otaczających ich ludzi i miejsc.

Dwuetaповe Jury po długotrwałej pracy i wielkim namyśle nominowało prace do nagród i wyróżnień.

Jury Nominujące stanowili: **Agnieszka Gleb** (Ośrodek KARTA), **Zofia Kozłowska** (Polskie Towarzystwo Historyczne), **Hanna Palska** (Instytut Filozofii i Socjologii PAN), **Dariusz Jarosz** (Instytut Historii PAN), **Włodzimierz Mędrzecki** (Instytut Historii PAN), **Tadeusz Wolsza** (Instytut Historii PAN).

O ostatecznej nominacji 58 prac i podziale nagród zadecydowało **Jury Finałowe**, w składzie: **Krystyna Kersten**, **Anna Radziwiłł**, **Władysław Bartoszewski** i **Zbigniew Gluza**. Przyznano 6 nagród zespołowych i 9 indywidualnych trzech stopni, 23 wyróżnienia zespołowe i 20 indywidualnych dwóch stopni. W sumie nagrodzono pracę 158 uczniów. Przyznano również 6 wyróżnień trzech stopni dla nauczycieli - opiekunów prac, a także trzy nagrody pozaregulaminowe.

Jury przyznało następujące nagrody i wyróżnienia:

Nagrody zespołowe:

specjalna komputer - **Zespół Szkół Odzieżowych w Głogowie**, za stworzenie tomu kilkudziesięciu relacji świadków związanych z Głogowem pt. „Rozjechane życiorysy”, w którym zebrano relacje przeprowadzone przez 51 uczniów (opiekun pracy Stefan Dudra)
II 2500 - **Małgorzata Demczuk**, **Edyta Rogoża** z LO im. Kościuszki w Lubaczowie, za szerokie opracowanie Źródłowe „Kroniki parafii w Oleszycach 1944-47”, przedstawiające ostatni okres konfliktu polsko-ukraińskiego (Janusz Grechuta)
II 2500 - **Maciej Frajtag**, **Krzysztof Polak**, Artur Malikowski z Zespołu Szkół Mechanicznych

w Żninie, za reportaż historyczny — dochodzenie prawdy w sprawie skazanych w stalinizmie za bandytyzm (Krzysztof Płazewski)

III 1800 - **Anna Agnieszka Iwaszko, Agnieszka Grochowska, Katarzyna Pachucka** z II LO w Augustowie, za monograficzny obraz życia w Augustowskiem (Danuta Kaszlej)

III 1800 - **Adam Słoń, Bartosz Woźniak** z XIII LO w Szczecinie, za pracę „Miasto kontrastów” pokazującą powojenny Szczecin we wspomnieniach Polaka i Niemki (Edyta Szumocka)

III 1800 - **Anna Padowska, Agnieszka Rokosz, Beata Sobuś, Beata Supińska, Piotr Janowski, Sebastian Wilczak** z Zespołu Szkół Rolniczych w Oleszycach, za krytyczną analizę wspomnień więźnia politycznego — rzemieślnika z Oleszyc (Halina Bartkowiak)

Nagrody indywidualne

I 2000 - **Michał Matuszek** z I LO im. Marcinkowskiego w Poznaniu, za pracę „Wysiedlili wszystkich Łemków z gór...”, która dzięki poszerzeniu powojennej historii dziadków-Łemków stała się opowieścią o całej społeczności łemkowskiej (Zbigniew Lesicki)

II 1500 - **Michał Moch** z VI LO im. Śniadeckich w Bydgoszczy, za pracę „A w kołchozie dobrze żyć... Jedno życie prywatne na tle codzienności wsi podwileńskiej” (Grzegorz Śliwiński)

II 1500 - **Grzegorz Zembroń** z IV LO im. Kopernika w Rzeszowie, za zapisanie historii rzeszowskiej parafii p.w. Matki Boskiej Saletyńskiej (Małgorzata Żabińska-Osowy)

II 1500 - **Maciej Karłowski** z Zespołu Szkół Budowlano-Drzewnych w Poznaniu, za powieść „Cisza” napisaną na podstawie wielu zebranych relacji i wspomnień świadków (Hanna Czarnolaska-Łankiewicz)

III 1000 - **Ewa Głabas** z II LO im. Gałczyńskiego w Olsztynie, za odtworzenie losów mieszkańców dawniej pruskiej wsi Jedzbark (Tadeusz Baryła)

III 1000 - **Sławomir Puk** z II LO im. Wróblewskiego w Gliwicach, za odtworzenie historii wspólnot i świątyn protestanckich w powojennych Gliwicach (Marek Trojan)

III 1000 - **Marcin Margoński** z I LO im. Powstańców Śląskich w Rybniku, za stworzenie panoramy powojennych losów żołnierzy Polski Niepodległej w okolicach Rybnika (Krystian Szczyński)

III 1000 - **Magdalena Wasilewska** z I LO im. Konopnickiej w Suwałkach, za stworzenie panoramy powojennej Suwalszczyzny w losach ponad dwudziestu tamtejszych rodzin — oraz nagroda dodatkowa dla Józefa Wasilewskiego za inspirację i opiekę nad pracą

III 1000 - **Luiza Zielechowska** z I LO im. Żeromskiego w Działdowie, za opisanie losów ludności mazurskiej w Działdowie w pierwszych latach po wojnie (Dariusz Piotrowicz)

Wyróżnienia zespołowe:

I wyróżnienie (900 zł)

Sylwia Osińska, Katarzyna Józefowska z Liceum Ekonomicznego w Swarzędzu, za zdokumentowanie wybranych losów powojennych, szczególnie historii restauratora zniszczonego za samodzielność (Jarosław Biegała)

Adam Jarosz, Przemysław Momot, Przemysław Oleksy, Krzysztof Całus z Zespołu Szkół Ekonomiczno-Gastronomicznych w Oświęcimiu, za film „Codzienne życie niecodziennych ludzi” przedstawiający mieszkańców okolic Oświęcimia

Przemysław Borkowski i Marcin Poślad z Zespołu Szkół Zawodowych im. Kościuszki w Oławie, za odnalezienie i opisanie dokumentacji Rady Rewolucyjnej w Zakładach Naprawczych Taboru Kolejowego w Oławie (Edyta Leśniak)

Monika Augustyniak, Jolanta Banacka i Małgorzata Niuk z Zespołu Szkół Ekonomiczno-Gastronomicznych w Otwocku, za opis warunków życia okolic podwarszawskich (Stanisław Zajęc)

Daniel Borkowski i Mariusz Fogtman z Zespołu Szkół Budowlano-Samochodowych w

Częstochowie, za multimedialny (CD-ROM) zapis historii Częstochowy (Dorota Kawka)
Katarzyna Szary, Joanna Hołda, Elżbieta Soczek z LO im. Wyspiańskiego w Bieczu za zdokumentowanie i porównanie historii dwóch rodzin: łemkowskiej i polskiej-katolickiej (Małgorzata Błażewicz)

Joanna Gzyl, Artur Olejniczak, Adam Roguski z Zespołu Szkół Spożywczych w Nowej Soli, za monograficzny obraz powojennego życia w Nowej Soli (Janina Wilczyńska)

Agnieszka Pietkiewicz, Jacek Dziejna z I LO im. Staszica w Jastrzębiu-Zdroju, za reportażową rekonstrukcję losów represjonowanego rolnika (Jolanta Kania)

Agnieszka Comber, Anna Głuchowska, Barbara Urbańska z Zespołu szkół Budowlanych w Oświęcimiu, za zapis różnych postaw w stalinizmie (Lucyna Chrumiak)

Tomasz Grzyb przy współpracy **Anny Szwed** i **Krzysztofa Gala** z I LO im. Kopernika w Opolu, za reportaż radiowy przedstawiający osadników na Śląsku Opolskim

Lidia Biłanicz, Aleksandra Kogut z Zespołu Szkół Ogólnokształcących nr 2 im. Broniewskiego w Koszalinie za pracę „Obraz Akcji Wisła na podstawie wspomnień i dokumentów” (Zbigniew Molesztak)

Katarzyna Foremna, Magdalena Więcek z IV LO im. Kopernika w Rzeszowie, za wykonanie na podstawie prawdziwej relacji stylizowanego dziennika, którego bohaterami są ich dziadkowie (Małgorzata Żabińska-Osowy)

Danuta Borowska, Danuta Gibas, Dalicja Markiewicz, Donat Moluszys, Jolanta Żylińska z LO z Litewskim Językiem Nauczania w Puńsku, za pracę „Droga w nieznane” — opisującą przymusowe wysiedlenie w latach 1949-50 kilkudziesięciu rodzin, głównie litewskich, z okolic Puńska na Ziemię Zachodnie (Irena Bobin)

Kamil Pawlak, Tomasz Zgadźaj z Zespołu Szkół Rolniczych w Słupi, za monograficzną pracę „Życie w Kępnie” (Jolanta Mierzwa)

Jakub Jasiński, Bartek Niżnik, Bartek Grudzień, Łukasz Szachnowski, Łukasz Kort ze Społecznego LO w Żarach, za monograficzny zapis powojennej historii Żar wraz z filmową dokumentacją relacji mieszkańców.

II wyróżnienie (dyktafony)

Aneta Kociszewska, Magda Świerad z LO im. Piłsudskiego w Ustrzykach Dolnych, za opisanie historii Bieszczad, w tym regulacji granic w 1951 roku między Polską a ZSRR (Maciej Augustyn)

Łukasz Krawontka, Piotr Oćwieja, Bartosz Klimczak z I LO w Nowym Sączu, za filmową dokumentację świadectw historycznych (Jacek Tomasik)

Dariusz Jakubiak, Dominik Krawczyk, Maciej Guzenda z Zespołu Szkół Zawodowych w Ostrzeszowie, za zdokumentowanie losów szycanowanej gospodarczo rodziny ze wsi w okolicach Kalisza (Witold Pelka)

Olga Dzikowska, Izabela Gadzina z LO im. Wojska Polskiego w Nowym Dworze Mazowieckim, za montaż relacji świadków (Sabina Bojar)

Katarzyna Dąbek, Zuzanna Jarosik, Marcin Kaczmarek z LO im. Piotra Skargi w Pułtusku, za monograficzny szkic historii Pułtuska i okolic, w tym stosunków gospodarczych na wsi (Anna Krawczyńska)

Małgorzata Mazurek, Robert Golański z Warszawy, za pracę „Życie towarzyskie i rozrywkowe w latach 1953-56”

Artur Kołowski, Marcin Chyczewski z Zespołu Szkół Elektronicznych i Telekomunikacyjnych w Olsztynie, za przedstawienie w formie sztuki-jednoaktówki trzech punktów widzenia na powojenną historię Polski (Grażyna Przybysz-Gąsiorek)

Weronika Góra, Joanna Sieczko z VIII LO Samorządowego w Częstochowie, za opisanie sytuacji Klasztoru Jasnogórskiego w okresie stalinizmu, przede wszystkim na podstawie relacji o. Jerzego Tomzińskiego, przeora Jasnej Góry (Barbara Tobolewska)

Wyróżnienia indywidualne

I wyróżnienie (600 zł)

Anna Hołownia z LO im. Skłodowskiej-Curie w Rykach, za opisanie historii polskiej rodziny na powojennej Białorusi (Grażyna Szlendak)

Barbara Wajchert z II LO w Lesznie, za odtworzenie atmosfery lat powojennych w relacjach świadków, w tym pracownika UB (Robert Robaczyński)

Krystian Chmielewski z LO w Wysokiem Mazowieckiem za rozmowę z babcią odnajdującą nowe miejsce w powojennej Wielkopolsce (Andrzej Kurpiewski)

Katarzyna Janiak ze Społecznego LO im. Stanowskiego w Lublinie, za stworzenie albumu tekstowo-fotograficznego opisującego lata powojenne w dwóch przeplatających się opowieściach dziadków (Małgorzata Stanowska)

Wojciech Dzięgiel z LO im. Sienkiewicza w Malborku, za zdokumentowanie i opisanie powojennej historii Żuław Wiślanych na przykładzie wsi Stogi Malborskie (Jadwiga Czupa)

Marta Tomaszek z II LO w Kwidzynie, za pracę „Z Natolina do Bądek — wspomnienia Antoniego Gołębiowskiego z lat odbudowy i kolektywizacji 1945-56” (Antoni Barganowski) — oraz nagroda dodatkowa dla Antoniego Gołębiowskiego – za wspomnienia spisane dla wnuczki

Aleksandra Wyrwoł z VI LO w Bytomiu, za opracowanie wspomnień babci zapisanych w gwarze śląskiej (Marek Minas) — oraz nagroda dodatkowa dla babci Anny Pawlik z Radzionkowa – za relację „Jak to pierwszy w Cidroch było”

Joanna Polak z II LO im. Skłodowskiej-Curie w Rykach, za relacje „Wieś polska” (Grażyna Szlendak)

Bartosz Wieliński z V LO im. Broniewskiego w Katowicach za reportaż odtwarzający z prywatnych listów historię człowieka skazanego za pomaganie w ucieczkach z PRL (Joanna Mrugacz)

Bożena Gontarz z Salezjańskiego LO im. Sienkiewicza w Sokołowie Podlaskim za opisanie historii środowisk niezależnych w Sokołowie Podlaskim, głównie Towarzystwa Salezjańskiego (Ewa Chadaj)

Krzysztof Karaś z XXI LO im. Witkiewicza w Krakowie, za pracę „Miasto, miasteczko, wieś”, zestawiającą świadectwa osób różnie usytuowanych w stalinizmie

Marek Rubaszewski z II LO im. Taraszkiewicza w Bielsku Podlaskim, za pracę „Różne kształty codzienności” (Włodzimierz Wawulski)

wyróżnienie II — dyktafon

Magdalena Sapińska z LO w Wysokiem Mazowieckiem, za zdokumentowanie i zapisanie historii rodziny prześladowanej za niemieckie brzmienie nazwiska (Andrzej Kurpiewski)

Marta Greń z LO w Choszcznie, za monografię „Praca i życie nauczyciela powiatu choszczeńskiego” (Grzegorz Brzustowicz)

Paweł Wąsowicz z IV LO im. Staszica w Sosnowcu, za zapisanie losów człowieka poszukiwanego i aresztowanego przez UB

Janusz Semeniuk z Zespołu Szkół Techniczno-Usługowych w Siemianowicach Śląskich, za zapisanie historii więźniarki politycznej z Katowic (Roman Małanka)

Ewa Lusawa z Liceum Ekonomicznego w Garwolinie, za pracę „Polska rzeczywistość okresu stalinowskiego na przykładach relacji mieszkańców Garwolina i okolic” (Ewa Toporkiewicz)

Paweł Ciepliński z IX LO w Gliwicach, za zdokumentowanie dziejów rodziny przesiedlonej ze Lwowa do Gliwic (Maria Smagacz)

Malwina Dynur z LO im. Piłsudskiego w Ustrzykach Dolnych, za opisanie akcji wysiedlania ludności polskiej z okolic miasteczka Bełz w okolice Ustrzyk Dolnych w wyniku przesunięcia granic między ZSRR a PRL w 1951 (Marek Andruch)

Dorota Jarosz z II LO im. Konopnickiej w Inowrocławiu, za pracę „Gmina Jarocin w pierwszej dekadzie PRL 1944-54” (Jadwiga Wojciechowska)

Wyróżnienia dla nauczycieli

I 1500 zł - **Stefan Dudra** z Zespołu Szkół Odzieżowych w Głogowie za opiekę nad zbieraniem relacji, które złożyły się na tom „Rozjechane życiorysy”

II 1000 zł - **Janusz Grechuta** z Rudy Różanieckiej za opiekę nad pracą „Kronika parafii w Oleszycach 1944-47”

III 600 zł - **Irena Bobin** z Liceum Ogólnokształcącego z Litewskim Językiem Nauczania w Puńsku za opiekę nad pracą „Droga w nieznanie”

III 600 zł - **Danuta Kaszlej** z II LO w Augustowie za opiekę nad monograficzną pracą o Augustowie

III 600 zł - **Helena Bartkowiak** z Zespołu Szkół Rolniczych w Oleszycach za opiekę nad pracą „By czas nie zatarł i niepamięć...”

III 600 zł - **Zbigniew Lesicki** z I LO im. Marcinkowskiego w Poznaniu za opiekę nad pracą „Wysiedlili wszystkich łemków z gór...”

Komunikat podpisało Jury Finałowe:

/-/ Krystyna Kersten /-/ Władysław Bartoszewski /-/ Anna Radziwiłł /-/ Zbigniew Gluza

Warszawa. 18 czerwca 1997
